

Nr 123.

Av herr **Osvald m. fl.**, om *höjning av elevstipendierna vid vissa under jordbruksdepartementet hörande läroanstalter.*

I årets statsverksproposition har statsrådet och chefen för kungl. ecklesiastikdepartementet föreslagit, att till statsstipendier (SFS 366/1953) åt studerande vid universitet och högskolor samt socialinstitut måtte anvisas ett med 934 000 kronor förhöjt belopp. Detta innebär i det närmaste en fördubbling av det för budgetåret 1953/54 anvisade beloppet. Statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet har däremot icke ansett sig kunna föreslå någon höjning av anslaget till elevstipendier åt studerande vid lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna samt vid den högre mejerikursen vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. Om vad sålunda föreslagits vinner riksdagens bifall, synes oss detta komma att leda till en väsentlig förändring i behandlingen av de studerande vid de olika läroanstalterna.

Statsstipendierna vid de under kungl. ecklesiastikdepartementet hörande läroanstalterna skola i princip täcka den studerandes kostnader för bostad och kost under uppehållet vid läroanstalten enligt en av vederbörande statsstipendienämnd fastställd skälig standard. Till följd härav har statsstipendiernas nominella belopp kontinuerligt höjts, allteftersom ifrågavarande levnadskostnader ökat. Förslaget under åttonde huvudtiteln i årets statsverksproposition till ökning av anslagsposten för statsstipendier innebär, att ovannämnda princip bibehålles oförändrad, medan antalet stipendier i det närmaste fördubblats. Detta motiveras, förutom med att man på så sätt skulle kunna sänka de tidigare framtvingna starka kraven beträffande stipendiaternas studiebegåvning, jämväl med det ökade antalet studerande.

Elevstipendierna vid de under kungl. jordbruksdepartementet hörande läroanstalterna utgå till skillnad från statsstipendierna med ett fast belopp, vilket vad kungl. lantbrukshögskolan beträffar fr. o. m. budgetåret 1946/47 höjdes till 800 kronor och senare fr. o. m. budgetåret 1952/53 till 920 kronor. Till jämförelse kan nämnas, att de i Uppsala utbetalade statsstipendierna utgjorde 1 230 kronor år 1946/47 och 1 771 kronor år 1952/53 och sålunda voro ungefär dubbelt så stora som elevstipendierna. Någon skillnad i fråga om levnadskostnader för studerande vid universitetet och studerande vid högskolan föreligger icke.

I fråga om elevstipendierna har statsrådet och chefen för kungl. jordbruksdepartementet i årets statsverksproposition anført att han med hänsyn till de ökade levnadskostnaderna ansåge en höjning av stipendiebeloppen i och för sig önskvärd. Det statsfinansiella läget förhindrade emellertid en sådan höjning. Vad beträffar antalet stipendier anser departementschefen, att den nuvarande avvägningen är lämplig.

Att bedöma vilket antal elevstipendier som är lämpligt vid de ifrågavarande läroanstalterna är utomordentligt svårt. Hänsyn torde härvid böra tagas icke allenast till de vid dessa läroanstalter uppställda kraven på praktik och annan särskild förutbildning, vilket på ett eller annat sätt bör inräknas i studietiden, utan också till att de studerande i detta fall sannolikt i en relativt stor utsträckning komma från familjer, som tillhöra en tämligen låg inkomstgrupp, samt till möjligheterna att efter examen erhålla en värlvönad sysselsättning.

Antalet elevstipendier à 920 kronor uppgår för budgetåret 1953/54 vid lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna till resp. 27, 10 och 20. För skogshögskolans del tillkommer dessutom ett naturastipendiebelopp å 7 500 kronor, motsvarande ca 8 elevstipendier à 920 kronor.

Frånsett vad nu anförts anse vi oss icke i nuvarande läge böra föreslå någon ändring av antalet elevstipendier, som utgå till de under kungl. jordbruksdepartementet sorterande läroanstalterna. De motiv, som varit bestämmande vid fastställandet av det nuvarande antalet sådana kontantstipendier, synas oss alltjämt böra godtagas. Likaså synes det oss, att man tills vidare måste finna sig i att elevstipendierna äro mindre än statsstipendierna. Vad man absolut icke kan godtaga är däremot enligt vår mening att elevstipendierna icke uppräknats med hänsyn till de ökade levnadskostnaderna; en sådan uppräkning har automatiskt skett i fråga om statsstipendierna. Elevstipendiernas realvärde har i själva verket blivit avsevärt reducerat på sätt som framgår av omstående tabell.

Stipendiebeloppen voro för skogs- och veterinärhögskolorna betydligt lägre än för lantbrukshögskolan fram till budgetåret 1949/50, då de uppräknades till samma belopp som vid den sistnämnda högskolan. Av den anledningen har relativtal ej uträknats för skogs- och veterinärhögskolorna.

För att få upp lantbrukshögskolans elevstipendier till samma nivå som Uppsala universitets statstipendier vad beträffar den procentuella förhöjning, som ägt rum sedan 1946/47, erfordras att stipendiebeloppen höjas till $800 \times 1,77 = 1\,416$ kronor.

Med hänsyn till att studenterna vid läroanstalterna under kungl. jordbruksdepartementet kommer från i stort sett samma befolkningsgrupper och att de måste genomgå en avsevärd förpraktik, innan de kunna påbörja sina högskolestudier, torde det vara riktigt att vid fastställandet av stipendiebeloppet behandla alla lika.

Förändringar i stipendiernas nominella belopp vid Uppsala universitet,
Stockholms högskola samt lantbruks-, skogs- och veterinärhögskolorna.

Budget- år	Statsstipendier vid				Elevstipendier vid			
	Uppsala uni- versitet		Stockholms högskola		Lantbruks- högskolan		Veteri- närhög- skolan	Skogshög- skolan
	Kr. per stipen- dium	Rel.- tal	Kr. per stipen- dium	Rel.- tal	Kr. per stipen- dium	Rel.- tal	Kr. per stipen- dium	Kr. per stipen- dium
1946/47	1 230	100	1 206	100	800	100	400	500
47/48	1 342	109	1 208	100	800	100	600	500 ²
48/49	1 393	113	1 222	101	800	100	600	500
49/50	1 335	109	1 231	102	800	100	800	800
50/51	1 472	119	1 238	103	800	100	800	800
51/52	1 467	119	1 471	122	800	100	800	800
52/53	1 771	144	1 521	126	920	115	920	920
53/54	2 180 ¹	177	1 800 ¹	149	920	115	920	920

¹ Stipendiebeloppen för budgetåret 53—54 äro kalkylerade, varvid hänsyn dels har tagits till förändringar i kostnaderna, dels till att stipendietiden fr. o. m. detta budget-år ökats från åtta till nio månader. Det sistnämnda förhållandet markerar ytterligare skillnaden i behandlingen av studerande vid de olika läroanstalterna.

² Stipendier av varierande storlek.

Totalbelopp pr år 5 000 kr. uppdelat på tio eller flera stipendier.

Under återopande av det anförda hemställas,

att till Lantbrukshögskolan och statens lantbruksförsök:
Elevstipendier för budgetåret 1954/55 anvisas ett belopp av
 $27 \times 1\,416 = 38\,232$ kronor,

att till Veterinärhögskolan: Elevstipendier för budgetåret
1954/55 anvisas ett belopp av $20 \times 1\,416 = 28\,320$ kronor,

att till Skogshögskolan: Elevstipendier för budgetåret 1954/
55 anvisas ett belopp av $10 \times 1\,416 = 14\,160$ kronor, jämte
följande belopp till naturastipendier $8 \times 1\,416 = 11\,328$ kro-
nor,

att till Alnarps mejeri- och trädgårdsinstitut: Elevstipendier
för budgetåret 1954/55 anvisas ett belopp av $4 \times 1\,416 = 5\,664$
kronor.

Stockholm den 26 januari 1954.

Hugo Osvald.

Nils B. Hansson.

H. Sten.

Sigfrid Larsson.

B. A. Nilsson.